

ADVIESRAPPORT 8.3

KRACHTGEZINNEN IN DE PRAKTIJK

Naam: Anne Carlijn Mulder

Studentnummer: 170991

Emailadres: acmulder@student.che.nl

Opleiding: Social Work

Studiejaar: 2021-2022

Trajectbegeleider: Alie Wiertsema

Feedbackgever: Adriana de Ridder

Beoordelaar: Anja Vrijmoeth

Betrokken bij het onderzoek: Hugo Plaisier, Lectoraat Jeugd & Gezin.

Opdrachtgever: Salvo D'agata

INHOUD

Adviesrapport 8.3.....	1
Inleiding.....	3
Onderzoek.....	4
Aanbevelingen.....	5
Uitwerking aanbevelingen.....	5
Aanbeveling 1: Onderzoek de afbouw van een kracht- en vraaggezinstraject.	5
Aanbeveling 2: Suggestie voor vervolgonderzoek werkzame factoren.....	5
Aanbeveling 3: De werkzame factoren vastleggen in een document.	6
Literatuurlijst.....	7
Bijlage A: de werkzame factoren	8
De werkzame factoren in de begeleiding:.....	8

INLEIDING

In dit onderzoek staat de vraag 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht -en vraaggezinnen?' centraal. Dit onderzoek heeft als doel om in april 2022 de werkzame factoren in de praktijk in kaart gebracht te hebben en zo op grond van de onderzoeksresultaten een adviesrapport aan te leveren.

Dit onderzoek is gedaan voor het lectoraat jeugd en gezin van de Christelijke Hogeschool Ede en is in opdracht van Spring Up onder leiding van Salvo D'Agata en op verzoek van de gemeente Ede. Spring Up is een zorgadviesbureau die Salvo samen met zijn vrouw Monique D'Agata opgezet heeft. In 2019 kwamen zij met het concept krachtgezinnen om uithuisplaatsing te voorkomen. Dit doel sluit aan bij de nieuwe Jeugdwet, die ambitie heeft op het aantal uithuisplaatsingen onder jeugdigen te voorkomen (Movisie, 2015). Gemeente Ede werkt is de eerste gemeente die aan de slag is gegaan met de krachtgezinnen maar ook gemeente Groningen (Westerkwartier) hebben een krachtgezin traject lopen. Er wordt nu een tijdje gewerkt met de krachtgezinnen en er werd een overzicht gemist van de werkzame factoren in de begeleiding tussen de kracht- en vraaggezinnen. Door deze werkzame factoren inzichtelijk te krijgen, kunnen meer gemeenten in Nederland gaan werken met de krachtgezinnen. De gemeente Ede zal dit onderzoek beschouwen als beleidsevaluatie.

Er is kwalitatief onderzoek gedaan door middel van literatuuronderzoek, praktijkonderzoek en dossieronderzoek. De literatuur richtte zich op de werkzame factoren in de begeleiding met gezinnen. Voor het praktijkonderzoek zijn er 7 semigestructureerde interviews afgenomen bij 3 krachtgezinnen, 2 vraaggezinnen en 2 verwijzers binnen de gemeente Ede. Er zijn drie dossiers onderzocht van de krachtgezinnen en één profiel van de krachtgezinnen.

Uit de literatuur blijkt dat het uitgaan van de eigen kracht, een luisterend oor bieden, de veiligheid waarborgen, je basishouding en de gezinsgerichte benadering aansluit bij het werken met gezinnen. Uit de praktijk blijkt dat bereikbaarheid van de krachtgezinnen, de regie houden bij de vraaggezinnen, de gelijkwaardige relatie en het stimuleren van eigen kracht, werkzame factoren zijn in het begeleidingsproces. Vanuit de verwijzers van de gemeente Ede wordt belangrijk geacht dat er moet worden opgepast met het afbakenen van de trajectduur omdat daarmee de zorg kan verslechteren, de laagdrempelige manier van hulpverlening wordt gezien als een werkende factor.

Uit de dossiers blijkt dat de krachtgezinnen zich aan hebben gemeld met een innerlijke motivatie en die stralen zij uit in de begeleiding naar de vraaggezinnen toe. Door hun vaak vele jaren ervaring, sluiten zij aan op de vraaggezinnen.

Met behulp van het beantwoorden van de deelvragen is er antwoord gegeven op de hoofdvraag 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen vraag- en krachtgezinnen?' Uit het onderzoek kan de conclusie worden getrokken dat de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen de vraag- en krachtgezinnen overeenkomen met hetgeen van de literatuur beschrijft over de werkzame factoren in de begeleiding met gezinnen. De behoefte van de krachtgezinnen om bereikbaar te zijn voor het vraaggezin, te helpen waar nodig en bovenal een relatie op te bouwen sluit aan bij hetgeen wat het vraaggezin nodig heeft, namelijk; het gevoel dat zij bij iemand terecht kunnen wanneer zij dat nodig hebben, iemand die hun problemen snapt en begrijpt maar bovenal iemand die naast hen gaat staan, op een gelijkwaardige en laagdrempelige manier. Het is een vorm van hulpverlening die aansluit op de behoefte van het vraaggezin door de laagdrempelige manier, financieel heeft het voordelen, er wordt simpelweg meer bereikt dan andere, ook langere, trajecten binnen de hulpverlening.

ONDERZOEK

Er heeft kwalitatief onderzoek plaatsgevonden met als doelstelling april 2022 duidelijk te hebben welke werkzame factoren er zijn in begeleiding tussen kracht- en vraaggezinnen. Ook worden er concrete aanbevelingen gedaan voor Spring Up.

Naar aanleiding van de probleemstelling: 'Het is onvoldoende duidelijk wat de werkzame factoren zijn van krachtgezinnen in de begeleiding met de vraaggezinnen, krachtgezinnen kunnen worden ingezet om uithuisplaatsing te voorkomen en laagdrempelige hulpverlening te bieden aan de vraaggezinnen' is er een hoofdvraag en vier deelvragen geformuleerd:

Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen vraag- en krachtgezinnen?

Deelvraag 1: Wat beschrijft de literatuur over de werkzame factoren in de begeleiding met gezinnen?

Deelvraag 2 Wat zijn volgens de kracht- en vraaggezinnen werkzame factoren binnen het begeleidingsproces?

Deelvraag 3: Wat zijn de ervaringen van de gezinsregisseurs binnen de gemeente met krachtgezinnen?

Deelvraag 4: Welke werkzame factoren komen uit dossieronderzoek van de krachtgezinnen?

Om op bovenstaande deelvragen antwoord te krijgen is er literatuur, praktijk en dossieronderzoek gedaan. Er zijn interviews afgenomen met drie krachtgezinnen en 2 vraaggezinnen. Bij de gemeente Ede zijn er twee betrokken gezinsregisseurs geïnterviewd.

AANBEVELINGEN

Uit de onderzoeksresultaten en de conclusies zijn er de volgende aanbevelingen gekomen:

Aanbeveling 1: Onderzoek de afbouw van een kracht- en vraaggezinstraject.

Aanbeveling 2: Suggestie voor vervolgonderzoek werkzame factoren.

Aanbeveling 3: De werkzame factoren vastleggen in een document.

UITWERKING AANBEVELINGEN

AANBEVELING 1: ONDERZOEK DE AFBOUW VAN EEN KRACHT- EN VRAAGGEZINSTRAJECT.

Uit de resultaten van de interviews blijkt dat gezinsregisseurs het van belang vinden dat een trajectduur zo min mogelijk wordt afgebakend en dat dit ook als werkzame factor wordt gezien. *'Ik ben niet zo van het afbakenen van tijd, volgens mij moet je dit helemaal loslaten en steeds scherp blijven kijken van; werkt dit nog en heeft dit zin?' (Interview 5, regel 8).* Voor een krachtgezinnen traject staat een tijdsduur van 9-12 maanden. De gezinsregisseurs geven aan dat hiervan afgeweken moet worden. Vanuit een onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (2020) blijkt dat jongeren en hun gezin waarde hechten aan een goede samenwerking waarin duidelijk is over wat er verwacht wordt van het gezin en de jongeren. De gezinnen uit dit onderzoek geven aan dat zij na afloop van een traject weten bij wie zij terecht kunnen als het bijvoorbeeld niet goed gaat. Krachtgezinnen zouden deze wensen tegemoet kunnen komen door duidelijk te hebben welke signaleren opvallen rondom het afbouwen van een hulpverleningstraject. Volgens een gezinsregisseur kijk je hierdoor meer naar de inhoud dan naar de tijd (interview 5, regel 12).

Het is van belang dat er onderzocht wordt welke signalen er ontstaan die kunnen wijzen op enige vorm van afbouw binnen de begeleiding. Een aanbeveling is dan ook om vervolgonderzoek te starten naar signalen die wijzen op afbouw binnen een krachtgezin traject. Een voordeel van deze aanbeveling is dat het gebaseerd is op aanbevelingen vanuit respondenten uit het praktijkonderzoek en de afbouw procedure hierdoor concreter wordt en er meer inhoudelijk naar wordt gekeken. Een nadeel is dat het vervolgonderzoek vergt én dat er voldoende krachtgezinnen nodig zijn die zich bevinden in een afsluitende fase of een krachtgezin traject hebben afgesloten. Doordat krachtgezinnen sinds 2019 gestart is kan dit een zwakte zijn voor deze aanbeveling.

AANBEVELING 2: SUGGESTIE VOOR VERVOLGONDERZOEK WERKZAME FACTOREN.

Vanuit het literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek zijn er duidelijke factoren gekomen die als werkzaam worden gezien in de praktijk met de kracht- en vraaggezinnen. Er wordt opgemerkt dat krachtgezinnen werken door hun laagdrempelige manier van contact leggen met het vraaggezin en dat het vraaggezin werkt door de regie te krijgen vanuit het krachtgezin, zo wordt er samen gewerkt aan een relatie. Krachtgezinnen is gestart in 2019 en werkt nu met drie krachtgezinnen die gekoppeld zijn aan vraaggezinnen. Uit de resultaten van de interviews benoemde enkele respondenten dat dit onderzoek misschien wat te vroeg kwam om een volledig beeld te creëren van de werkzame factoren *'Ik denk dat je de eerste twee jaar wel bezig moet zijn met verzamelen van verschillende werkzame factoren en moet experimenteren'* (interview 5, regel 22). Een krachtgezin benoemde dat ze de begeleiding als heel positief ervaarde maar dat dit onderzoek bij te vroeg was voor vergelijking (interview 2, regel 16).

Een aanbeveling is om een vervolgonderzoek te realiseren over enkele jaren, waarin er meer krachtgezinnen én vraaggezinnen gestart zijn en het concept langer meegedraaid heeft. Dit heeft als voordeel dat de resultaten betrouwbaarder worden doordat er meer ervaringen zijn van de kracht- en vraaggezinnen in de begeleiding met

elkaar. Specifiek kan er hier ook ingezoomd worden op een krachtgezin traject dat wordt gematcht in Alpen in den Rijn en gaat vallen in het kader van de WLZ-zorg. Een nadeel is dat er nog te weinig kracht- en of vraaggezinnen zijn en dat er minimaal het dubbele aantal vergt van de gezinnen die op dit moment gematcht zijn.

AANBEVELING 3: DE WERKZAME FACTOREN VASTLEGGEN IN EEN DOCUMENT.

Uit het praktijkonderzoek blijkt dat er verschillende werkzame factoren van belang zijn binnen de begeleiding tussen de kracht- en vraaggezinnen. Om te zorgen dat deze werkzame factoren voldoende zichtbaar zijn en gewaarborgd worden is er een document aangemaakt in bijlage A. Een aanbeveling is om dit document te gebruiken in de begeleiding met de kracht- en vraaggezinnen, bijvoorbeeld bij aanmelding en matching. Ook kan dit document gebruikt worden om bij andere gemeenten in Nederland aan te geven wat maakt dat krachtgezinnen werken. Hierdoor blijven de werkzame factoren zichtbaar en worden ze gewaarborgd. De werkzame factoren zijn te vinden op papier en kunnen worden gedeeld met andere partijen. Vanuit dit onderzoek is er een start gemaakt met de werkzame factoren de documenteren. Een aanbeveling is om dit document te zien als een 'groeidocument' en wanneer er meerdere werkzame factoren op worden gemerkt, deze ook toe kunnen worden gevoegd aan het document. Een nadeel kan zijn dat er vooraf al wordt gezien wat de werkzame factoren zijn in de begeleiding tussen kracht- en vraaggezinnen en er hierdoor al een stuk gekaderd wordt, terwijl een krachtgezin misschien een andere invullen wil geven en zich belemmerd kan voelen. Dit is een belangrijk proces om in de gaten te houden. Een ander nadeel kan zijn dat de werkzame factoren worden vergeten, door het vast te leggen in een document worden de factoren zichtbaar en bruikbaar.

LITERATUURLIJST

Movisie. (2015). *Transitie jeugdzorg: een overzicht*. Geraadpleegd op 18 november 2021, van

<https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht>

Nederlands Jeugdinstituut. (2020). *Wat werkt bij gezinnen met meervoudige en complexe problemen?*

Geraadpleegd op 19 november 2020, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Wat-werkt-in-hulp-aan-gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen.pdf>

DE WERKZAME FACTOREN IN DE BEGELEIDING:

- + Bereikbaar zijn voor de vraaggezinnen
- + De eigen regie houden bij het vraaggezin
- + Maatwerk bieden
- + De open houding van een vraaggezin
- + Een luisterend oor bieden
- + Krachtgezinnen verschilt van andere hulpverleningsvormen
- + De laagdrempelige vorm van hulpverlening
- + Het korte lijstje met de gezinsregisseurs bij de gemeente
- + Er is tijd nodig om elkaar te leren kennen, niet te veel focussen op tijd afbakenen
- + Blijf evalueren
- + De innerlijke motivatie van de krachtgezinnen
- + De ervaringen van de krachtgezinnen die zij meenemen